

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 1 juli – 12:00 uur d.d. 2 juli

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar 5.1.5@minvws.nl

Dit betreft de laatste omgevingsanalyse in deze vorm. Vanaf aanstaande maandag, en in ieder geval gedurende het zomerreces, versturen wij circa 09:30 uur een korte update van de voor VWS relevante hoofdlijnen uit het coronanieuws.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 100.000 Nederlanders met langdurige klachten na een corona-infectie	Familie en vrienden van getroffen Hoogleraar vaccinologie Anke Huckriede (UMCG)	Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Volgens De Telegraaf kent het reizen met het vaccinatiepaspoort 'een moeizaam begin'. Verschillende media melden dat de app waarmee QR-codes (gegenereerd door de CoronaCheck-app) gescand worden, gisteren nog niet beschikbaar was waardoor reizigers moesten terugvallen op papier. De komende tijd adviseren TUI en Transavia, net zoals veel andere maatschappijen, om in ieder geval alles uit te printen en mee te nemen om zeker te weten dat je mee kunt. Het beeld dat blijft hangen is dat een geprint testbewijs de meest veilige optie is om op reis te gaan. Slechte nieuws daarbij is dat de gratis testmogelijkheden volgeboekt zijn en men dus alsnog geld moet gaan neerleggen.
- Tongen, *twerken en testen in Twente*: Breed aandacht voor de corona-uitbraak in discotheek Aspen Valley in Enschede. GGD Twente vraagt alle 800 bezoekers zich te laten testen. Volgens de GGD is nog niet duidelijk hoe groot het cluster is. Volgens de discotheek werden alle bezoekers zaterdag gecontroleerd op een geldige QR-code. "Waar je wel mee zit is dat bezoekers 40 uur van tevoren kunnen testen" zegt Tommy de Groot van de discotheek. "Dus iemand laat zich vrijdagmiddag testen, gaat naar voetbaltraining, drinkt een biertje met vrienden en komt 33 contactmomenten later bij ons." Een bezoeker van 20, van wie de helft van zijn vriendengroep positief testte, zegt tegen TC Tubantia de verhalen te kennen dat mogelijk door bezoekers is gerommeld met negatieve testen. Zo zouden er QR-codes zijn uitgewisseld. "Er wordt overal mee gesjoemeld."
- Patiëntengroep 'Long COVID Nederland' wil dat er erkenning komt voor de naar schatting ruim 100.000 mensen in Nederland die langdurige klachten hebben na een corona-infectie. Ook pleit de groep voor multidisciplinaire klinieken waar kennis over langdurige Covid samenkomt en door medisch specialisten en paramedici nauw samengewerkt kan worden. De patiëntengroep roept de overheid op een coördinerende rol te spelen bij de aanpak van langdurige Covid.
- Experts blijven waarschuwen voor het loslaten van maatregelen kort na een (eerste) vaccinatie. Vooral hoogleraar vaccinologie Anke Huckriede (UMCG) laat vaak van zich horen. Zij noemt het Nederlandse beleid 'onlogisch', omdat mensen meteen na hun eerste prik het nachtleven kunnen induiken met daarmee mogelijk gevolgen voor de hele samenleving. Ze pleit ervoor QR-codes en vaccinatiebewijzen pas na twee weken af te geven; "...tot die tijd moeten die mensen ook gewoon testen".

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- Koepelorganisatie GGD GHOR Nederland heeft aangifte gedaan bij de politie omdat medewerkers van de organisatie worden bedreigd door complotdenkers. Leden van de Telegram-groep De Bataafse Republiek delen de namen van vaccineerders met elkaar, met oproepen als "ruim deze moordenaars van de straat", "jagen maar" en "alles kan kapot". Nicolette Rigter, die voor de GGD'en over de aanpak van de corona-uitbraak gaat, zegt dat de organisatie de bedreigingen hoog opneemt.
- CBS meldt dat voor het eerst sinds de uitbraak van het coronavirus, vorige week beduidend minder mensen overleden dan gebruikelijk is voor de tijd van het jaar. Deze week was het sterftecijfer zo laag, dat er volgens de statistici geen sprake was van een gebruikelijke schommeling. Zij noemen dat 'ondersterfte'. Vooral onder mensen van 80 jaar of ouder is het sterftecijfer opvallend laag.
- Volgens Jaap Donker, directeur publieke gezondheid van de GGD regio Utrecht, is er grote interesse voor het 'feestelijke evenement' in de Jaarbeurs waar donderdagavond en -nacht 2500 mensen worden geprikt met het Janssen-vaccin.
- Artsen op vaccinatielocaties merken dat, nu de jongere doelgroepen aan de beurt zijn voor een vaccinatie, het aantal mensen dat liggend geprikt wil worden uit angst om flauw te vallen stijgt. AD spreekt met medewerkers van GGD IJsselland en haalt reacties op uit GGD's uit Noord-Nederland die met DvHn spraken. Leeuwarder Courant haalde soortgelijke verhalen op in gesprek met GGD-woordvoerder Marcel de Jong.
- Het UMC Utrecht begint volgende week een groot internationaal onderzoek naar het geneesmiddel ensivobep. Onderzoekers testen of het middel het herstel van corona kan versnellen en ziekenhuisopnames kan voorkomen.

CoronaCheck-app

- Verschillende media (De Telegraaf, [HvN](https://www.hvn.nl)) melden dat de app waarmee QR-codes (gegenereerd door de CoronaCheck-app) gescand worden, gisteren nog niet beschikbaar was. Waardoor reizigers moesten terugvallen op papier. "Hij is nog

niet gelanceerd, en ook de hardware is nog niet overal geleverd", aldus de woordvoester van Transavia tegen De Telegraaf. Het probleem zit 'm erin dat Google en Apple de app nog moeten goedkeuren, aldus het ministerie van Infrastructuur. Hoelang dat gaat duren, is onbekend. "Een aantal vervoerders is via hun eigen ict-kanalen donderdag wel aangesloten en kan de scanner-app gebruiken. Ook zonder de app kan het coronabewijs worden gecontroleerd", zegt het ministerie. TUI vertelt Hart van Nederland dat zij de bui al zagen hangen en wist haar klanten tijdig te waarschuwen voor een eventuele administratieve rompslomp op de luchthaven. Tegenover De Telegraaf verklaren TUI en Transavia dat het 'broodnodig' was voor reizigers om hun papieren uitgeprint mee te nemen. De komende tijd adviseren TUI en Transavia, net zoals veel andere maatschappijen, in ieder geval om alles uit te printen en mee te nemen om zeker te weten dat je mee kunt. Dat advies zal de komende tijd blijven gelden. "Maak een uitdraai of neem je gele boekje mee", aldus TUI. Het beeld dat blijft hangen is dat een geprint testbewijs de meest veilige optie is om op reis te gaan: Ongeacht of je volledig gevaccineerd bent, met het doen van een PCR-test ben je alleen zeker van je plekje in het vliegtuig. Slechte nieuws is hier dat de gratis testlocaties al erg vol zitten en men dus alsnog geld moet gaan neerleggen voor een testbewijs.

- Een belofte die niet helemaal waargemaakt lijkt te zijn is het aanmaken van het herstelbewijs in de CoronaCheck-app. Via social media en de social mediakanalen van VWS en minister De Jonge geeft een groep mensen aan de optie nog steeds niet te zien in de app. Zorgen worden daar geuit. Ook geeft men aan dat ze het herstelbewijs wel kunnen inladen, maar dat de QR-code niet aangemaakt kan worden. Een andere groep geeft aan teleurgesteld te zijn, zij waren ervan uitgegaan dat ze met een antigeentest -afgenomen bij de GGD- een herstelbewijs konden maken.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge geeft men aan nog met verschillende problemen te zitten. Men heeft een geldige QR-code voor in Nederland, maar de internationale QR-code krijgt men niet. Vaccinaties staan dubbel op dezelfde datum geregistreerd, waardoor men nog geen QR-code aan kan maken. De vaccinatieregistratie bij de huisarts laat lang op zich wachten.
- Nadat VWS gisteravond meldt dat het webportaal waarmee huisartsen een vaccinatiebewijs kunnen aanmaken voor mensen die bij hen zijn ingeënt sinds donderdagavond in de lucht is, laat de LHV weten dat het vrijdagmorgen gaat checken of alles goed werkt. Het portaal zou eigenlijk al in de nacht van woensdag op donderdag worden gelanceerd, maar kort voor de lancering bleek dat het systeem niet goed functioneerde. Inmiddels zijn de problemen volgens VWS opgelost. Volgens de LHV zijn de aantallen mensen die donderdag bellen "nog niet extreem" toegenomen, aldus een woordvoerder. "Maar we verwachten dat het komende tijd wel meer zal worden." De LHV roept mensen op alleen contact op te nemen met hun huisarts als die de prik ook heeft gezet én als het niet lukt om een groen vinkje te krijgen in de app. ActiZ zegt dat het aanvragen van vaccinatiebewijzen door zorginstellingen "nauwelijks aan de orde" is. "De meeste mensen die door 'ons' zijn geprikt zijn cliënten", aldus een woordvoerder. "Dat zijn meestal niet de mensen die vragen om vaccinatiebewijzen. Wij voorzien dus niet dat dit voor ons - in tegenstelling tot de huisartsen - veel werk oplevert."
- Regionale media meldden vorige week dat bezoekers die eigenlijk nog geen geldige testuitslag hadden, toch een negatieve uitslag kregen aangeboden "ter compensatie" of "om er vanaf te zijn" zonder dat bekend was wat de uitslag van de test was. De woordvoerder van Stichting Open Nederland (SON) kan donderdag maar één van die gevallen bevestigen. Het ging om iemand die vorige week vrijdag een test had laten afnemen op een locatie in Alkmaar. Toen ze zaterdag de uitslag nog niet had, ging ze terug naar de testlocatie. Daar bleek dat de test negatief was, maar bij het doorvoeren van de uitslag werd per ongeluk de datum van zaterdag ingevoerd. Daarmee had de vrouw in theorie langer dan de maximale 40 uur op pad gekund. Andere versies van de verhalen kan de woordvoerder van de stichting "niet verifiëren". Wel is volgens hem bij testaanbieders onder de aandacht gebracht dat alléén een QR-code in de app of geprint toegang geeft tot een evenement. "Andere versies van bewijzen uitgeven heeft geen zin." Hij kan "niet uitsluiten" dat er "ergens" misschien wel andere papieren met daarop testuitslagen zijn uitgegeven met de boodschap dat dit toegang geeft tot een evenement. "Maar je moet echt de officiële testuitslag hebben." De stichting gaat niet over de controle van de testuitslagen aan de deur van clubs, benadrukt hij.

Corona-uitbraak discotheek Enschede

- GGD Twente vraagt alle bezoekers die zaterdag bij uitgaansgelegenheid Aspen Valley in Enschede zijn geweest zich te laten testen op corona. In de discotheek zijn zaterdag een aantal mensen van de 800 aanwezigen, besmet met het coronavirus. Ook personen die geen klachten hebben na het bezoek aan de bewuste disco, worden verzocht zich te laten testen en thuis te blijven tot de testuitslag bekend is. "Het bron- en contactonderzoek is in volle gang. We proberen zo snel mogelijk een volledig beeld te krijgen." Het is nog niet duidelijk hoe groot het cluster is. Plaatsvervangend directeur GGD Twente Reinier van Broekhoven wil geen getallen noemen. Ook wil hij geen overhaaste conclusies trekken. "Het is nog maar de vraag of en waar het fout is gegaan. Natuurlijk moeten uitgaansgelegenheden secuur omgaan met ID-controle en de coronacheck. Tegelijkertijd weten we ook dat het mogelijk is dat iemand een negatieve test heeft ondergaan, maar alsnog positief is geweest. We moeten niet gelijk gaan wijzen, maar eerst zorgen dat we het probleem helder krijgen en vervolgens de juiste maatregelen nemen."
- Aspen Valley zelf zegt alles te hebben gedaan wat in hun macht ligt om bezoekers veilig binnen te krijgen. Volgens de disco werden alle bezoekers gecontroleerd op geldige QR-code. "Waar je wel mee zit is dat bezoekers 40 uur van tevoren kunnen testen" zegt Tommy de Groot van de discotheek. "Dus iemand laat zich vrijdagmiddag testen, gaat naar voetbaltraining, drinkt een biertje met vrienden en komt 33 contactmomenten later bij ons."

- Een bezoeker van 20 doet zijn verhaal in TC Tubantia. In zijn vriendengroep testte 9 van de 18 vrienden positief. In de Enschedese teststraat zag hij deze donderdag opvallend veel bekende gezichten. "Iedereen voor en achter mij bij de teststraat was in Aspen Valley geweest, het is één groot drama." Hij kent de verhalen dat er mogelijk door bezoekers is gerommeld met negatieve testen. Zo zouden er QR-codes zijn uitgewisseld. "Er wordt overal mee gesjoemeld."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

- De patiëntengroep 'Long COVID Nederland' wil dat er erkenning komt voor de naar schatting ruim 100.000 mensen in Nederland die langdurige klachten hebben na een corona-infectie. Ook pleit de groep voor multidisciplinaire klinieken waar kennis over langdurige Covid samenkomt en door medisch specialisten en paramedici nauw samengewerkt kan worden. De patiëntengroep roept de overheid op een coördinerende rol te spelen bij de aanpak van langdurige Covid en heeft een petitie opgesteld die inmiddels door ruim 10.000 mensen is getekend. Komende dinsdag overhandigt de patiëntengroep de petitie aan de vaste Kamercommissie voor VWS. De groep wijst erop dat duizenden mensen inmiddels al langer dan een jaar ziek zijn en dat ze tussen wal en schip vallen qua medische zorg. "De aandoening wordt door medici nog niet goed begrepen en de vergeefse zoektocht naar hulp, langs vele huisartsen en specialisten, vergt veel van de patiënten en veroorzaakt bovendien een blijvende druk op de zorg. De individuele en maatschappelijke kosten lopen hoog op. Mensen worden gekort op hun inkomen, verliezen hun baan of zijn gedwongen te stoppen met school of met hun opleiding." Volgens Long COVID Nederland wordt onder meer in de VS en het VK veel geld uitgetrokken voor onderzoek naar langdurige Covid en de behandeling ervan. "Nederland blijft achter en veel patiënten voelen zich aan hun lot overgelaten. Er wordt minder biomedisch onderzoek verricht en de soms ernstige klachten worden niet altijd serieus genomen. Het ontbreekt artsen die willen helpen vaak aan tijd, informatie en middelen."
- De Europese tak van de WHO zegt gisteren dat er na ruim twee maanden een einde is gekomen aan de gunstige ontwikkeling van de coronacijfers in Europa en waarschuwt dat een nieuwe besmettingsgolf onvermijdelijk is als burgers en overheden geen discipline tonen. 'Toenemende angst om groei deltavirus' kopt AD op de voorpagina. Volgens de krant neemt op veel plaatsen in Europa de zorgen over de opmars van de deltavariant toe. "Terwijl in Nederland de coronaregels soepeler worden, trekken andere landen de teugels juist aan." Ook in Nederland zijn meer besmettingen met de deltavariant (10% van de coronapatiënten). Cijfers tonen dat vooral het aantal besmette jongeren groeit. Volgens AD maken deskundigen zich zorgen over de groep niet-gevaccineerden als de deltavariant in het najaar meer uitbraken veroorzaakt. Volgens viroloog **Marion Koopmans** is het belangrijk om de basisregels te blijven volgen: houd 1,5 meter afstand, test bij klachten en ga in quarantaine als dat nodig is. "Hoe langer we de circulatie deze zomer kunnen uitstellen, hoe meer tijd we hebben om de immuniteit op orde te brengen." **Viroloog Ab Osterhaus** stelt: "We kunnen een golf krijgen als die bij elkaar wonen. Veel landen zien dat risico en nemen nu preventief maatregelen", "Ja, het aantal besmettingen loopt terug en dat geeft een euforisch gevoel. Maar laten we ons niet rijk rekenen."
- Zoals de afgelopen dagen al vaker gebeurde, waarschuwen experts voor het loslaten van maatregelen kort na een (eerste) vaccinatie. In de afgelopen 24 uur laat **hoogleraar vaccinologie Anke Huckriede (UMCG)** opvallend vaak van zich horen. In gesprek met [NU.nl](https://www.nu.nl) legt Huckriede uit dat vaccins minder snel tegen de deltavariant lijken te werken. Tegen de alfavariant is men met een enkele prik 'aardig beschermd', maar tegen de deltavariant is eerste prik 'maar circa 30 procent effectief'. "...Pas de tweede prik brengt de bescherming op 60 tot 80 procent." Hoe werkzaam het Janssen-vaccin is tegen de deltavariant, is nog wel onduidelijk, zegt Huckriede. Het vaccin wordt namelijk niet gebruikt in landen waar de variant vaker voorkomt en er zijn nog geen studies naar uitgevoerd. "Ik acht de kans echter groot dat ook dit vaccin verminderde werkzaamheid tegen de deltavariant laat zien. Voorzichtigheid blijft dus geboden." In gesprek met [de Volkskrant](https://www.volkskrant.nl) zegt Huckriede dat het Nederlandse beleid niet strookt met alles wat we al heel lang weten over de werking van vaccins. Ze vindt het Nederlandse beleid daarom onlogisch. Huckriede denkt dat clubgangers die meteen na het vaccin het nachtleven induiken extra risico lopen (verwijzing naar discotheek Aspen Valley). Dat kan gevolgen hebben voor de rest van de samenleving. In reactie op de woordvoering van VWS dat er nooit 100% zekerheid kan worden geboden ("Ook voor een test geldt dat er altijd een onzekerheidsmarge is"), zegt Huckriede dat de onzekerheidsmarge van een test nog altijd beter is dan de bescherming van een nèt gevaccineerde. De oplossing is volgens Huckriede simpel: "Geef QR-codes en vaccinatiebewijzen pas na twee weken af, tot die tijd moeten die mensen ook gewoon testen." Tegenover NU.nl noemt **hoogleraar medische microbiologie Bert Niesters (RUG)** het VWS-beleid dat men direct na een tweede vaccin of na het Janssen-vaccin een vaccinatiebewijs kan aanvragen, 'naïef'. Volgens hem zijn er, ondanks dat het virus zich relatief koest houdt in Nederland, nog steeds risico's. Op dit soort evenementen komen namelijk veel mensen bij elkaar en wordt de 1,5 meter losgelaten. "Er hoeft maar één persoon besmettelijk te zijn." In gesprek met NU.nl zegt **hoogleraar klinische epidemiologie Frits Rosendaal (LUMC)**: "Op evenementen vormt die hogere besmettelijkheid een reëel risico." Op dit moment is de kans om een besmette persoon tegen te komen relatief klein, benadrukt hij. Maar het kan volgens hem hard gaan als de deltavariant het overneemt. "Ik zou toch zeggen: laat het vaccin eerst z'n werk hebben gedaan." Volgens **infectieziektenepidemioloog Alma Tostmann (Radboudumc)** kan iemand na één prik nog steeds best ziek worden én kan er na één prik meer verspreiding blijven plaatsvinden dan na twee prikken.